

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

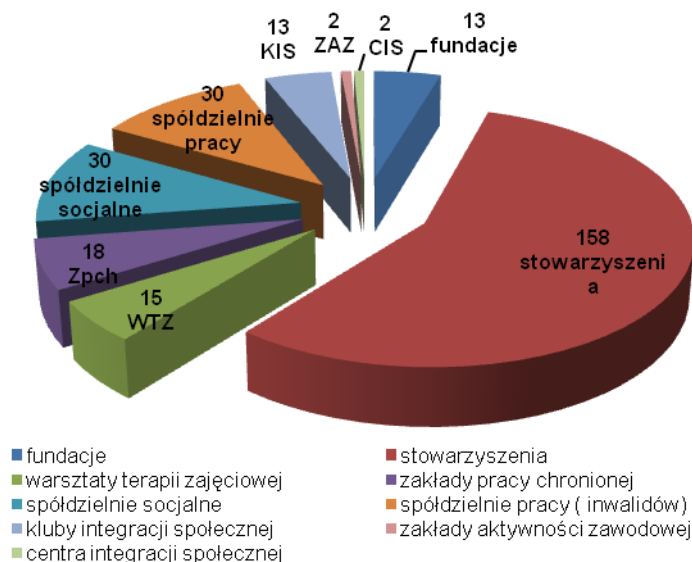
PROBLEMY I POTRZEBY SEKTORA EKONOMII SPOŁECZNEJ W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM

1. Podmioty ekonomii społecznej

W 2014 r. w województwie opolskim funkcjonowało **281 podmiotów ekonomii społecznej**, z tego:

- 171 organizacji pozarządowych prowadzących działalność gospodarczą lub odpłatną działalność pożytku publicznego (13 fundacji i 158 stowarzyszeń);
- 30 spółdzielni pracy (inwalidów);
- 18 zakładów pracy chronionej;
- 15 warsztatów terapii zajęciowej;
- 13 klubów integracji społecznej;
- 2 zakłady aktywności zawodowej;
- 2 centra integracji społecznej;
- 30 spółdzielni socjalnych.

Wykres 1. Podmioty ekonomii społecznej w województwie opolskim w 2014 r. wg typów

Źródło: Opracowanie własne ROPS w Opolu

W 2014 r. – w porównaniu do 2013 r., najbardziej wzrosła liczba spółdzielni socjalnych (o 8 podmiotów) oraz klubów integracji społecznej (o 5). Natomiast spadła liczba zakładów pracy chronionej (o 3).

Tabela 1. Podmioty ekonomii społecznej w województwie opolskim w 2014 r.

L.p.	powiat	Podmioty ekonomii społecznej woj. opolskiego. Stan w 2014 r.								
		organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą lub odpłatną działalność pożytku publicznego		warsztaty terapii zajęciowej	spółdzielnie socjalne	spółdzielnie pracy (inwalidów)	kluby integracji społecznej	zakłady aktywności zawodowej	centra integracji społecznej	razem
		fundacje	stowarzyszenia	warsztaty terapii zajęciowej	spółdzielnie socjalne	spółdzielnie pracy (inwalidów)	kluby integracji społecznej	zakłady aktywności zawodowej	centra integracji społecznej	
1	brzeski	0	4	3	1	2	1	0	0	11
2	głubczycki	0	7	1	2	0	0	1	0	11
3	kędzierzyńsko-kozielski	1	11	1	2	5	1	0	0	21
4	kluczborski	0	4	1	8	1		0	1	15
5	krakowicki	0	5	1	2	0	0	0	0	8
6	namysłowski	0	1	1	0	0	1	0	0	3
7	nyski	3	14	2	2	2	2	0	0	25
8	oleski	0	3	2	1	3	0	0	0	9
9	opolski-ziemski	3	5	1	2	1	2	0	0	14
10	prudnicki	0	3	0	2	0	0	0	0	5
11	strzelecki	0	8	1	4	2	4	0	1	20
12	Opole Miasto	6	93	1	4	14	2	1	0	121
	województwo razem	13	158	15	30	30	13	2	2	263

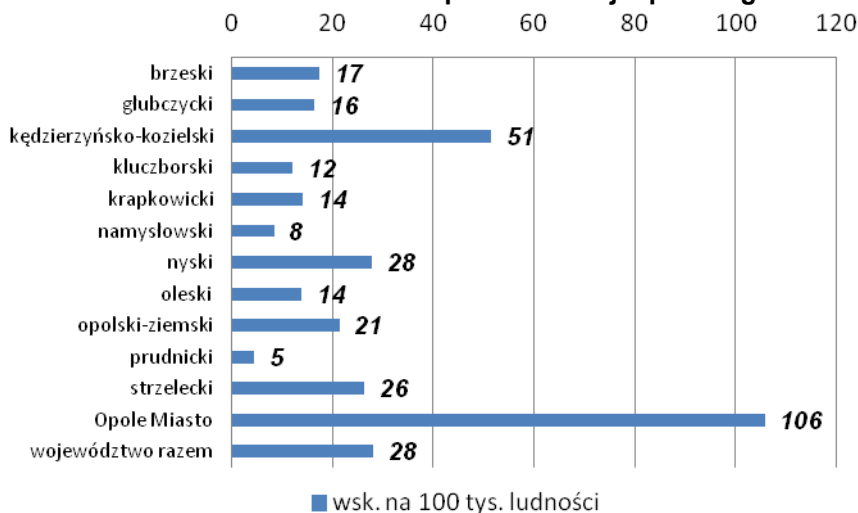
Źródło: Opracowanie własne ROPS w Opolu

Najwięcej podmiotów ekonomii społecznej występuje w Mieście Opolu (127), przy czym w przypadku spółdzielni socjalnych, największą ich liczbą jest w powiecie kluczborskim (8), a klubów integracji społecznej najwięcej funkcjonuje w powiecie strzeleckim (4).

Najmniej podmiotów sektora ekonomii społecznej znajduje się na terenie powiatu namysłowskiego (4), tj. po jednym stowarzyszeniu, warsztacie terapii zajęciowej, zakładzie pracy chronionej i klubie integracji społecznej.

W 2014 r., średnio na 100 tys. mieszkańców województwa, przypadało 28 podmiotów ekonomii społecznej, a wskaźnik ten wahał się od 5 w powiecie prudnickim do 106 w Opolu Mieście.

Wykres 2. Wskaźnik liczby podmiotów ekonomii społecznej przypadający na 100 tys. mieszkańców powiatów woj. opolskiego w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne ROPS w Opolu

1.1 Centra integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej i warsztaty terapii zajęciowej w Polsce i woj. opolskim w 2013 r.

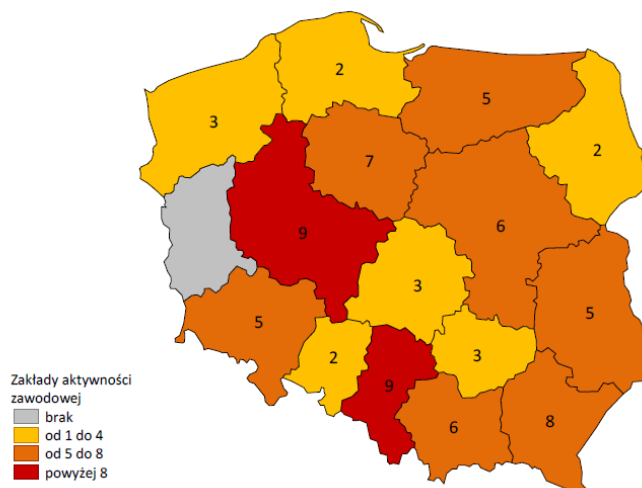
Na koniec 2013 r. było w Polsce **127 centrów integracji społecznej**, z których skorzystało ok. 6,9 tys. osób zagrożonych bądź wykluczonych społecznie.¹

Usługi świadczone uczestnikom Centrów obejmują zajęcia z zakresu integracji zawodowej (53%) i integracji społecznej (47%).

W 2013 r. w woj. opolskim funkcjonowały 2 CIS-y dla 52 uczestników (najmniej w kraju). Podobnie mało tych podmiotów było w województwach łódzkim i kujawsko-pomorskim, natomiast porównywalne pod względem wielkości do woj. opolskiego województwo lubuskie dysponowało 6 CIS-ami dla 258 uczestników.

Mapa 1. Centra integracji społecznej w Polsce wg województw w 2013 r.

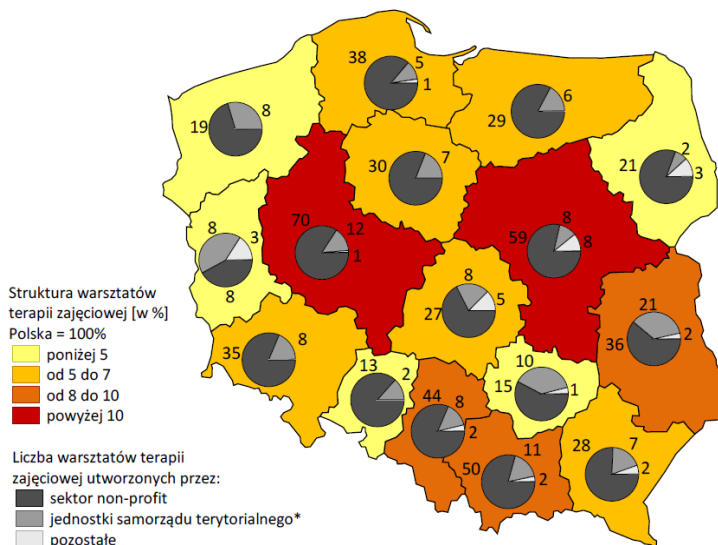
¹ Centra integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej i warsztaty terapii zajęciowej w 2013 r. GUS, Warszawa, Notatka informacyjna z 23.10.2014 r., s. 3-4 <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/gospodarka-spooleczna-wolontariat/gospodarka-spooleczna-trzeci-sektor/centra-integracji-spoolecznej-zaklady-aktywnosci-zawodowej-i-warsztaty-terapii-zajeciowej-w-2013-r-6,2.html>

Źródło: Centra integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej i warsztaty terapii zajęciowej w 2013 r., GUS, Warszawa, Notatka informacyjna z 23.10.2014 r., s. 8

W 2013 r. w Polsce funkcjonowały **682 warsztaty terapii zajęciowej**, w których uczestniczyło **24,4 tys. osób z orzeczoną niepełnosprawnością**.⁴ Najwięcej tego rodzaju placówek ma woj. wielkopolskie (83) i woj. mazowieckie (75), najmniej woj. lubuskie (19) i opolskie (15).

Mapa 3. Warsztaty terapii zajęciowej w Polsce wg województw w 2013 r.

*Dotyczy jednostek samorządu terytorialnego i jednostek organizacyjnych im podległych, np. ośrodków pomocy społecznej lub domów pomocy społecznej.

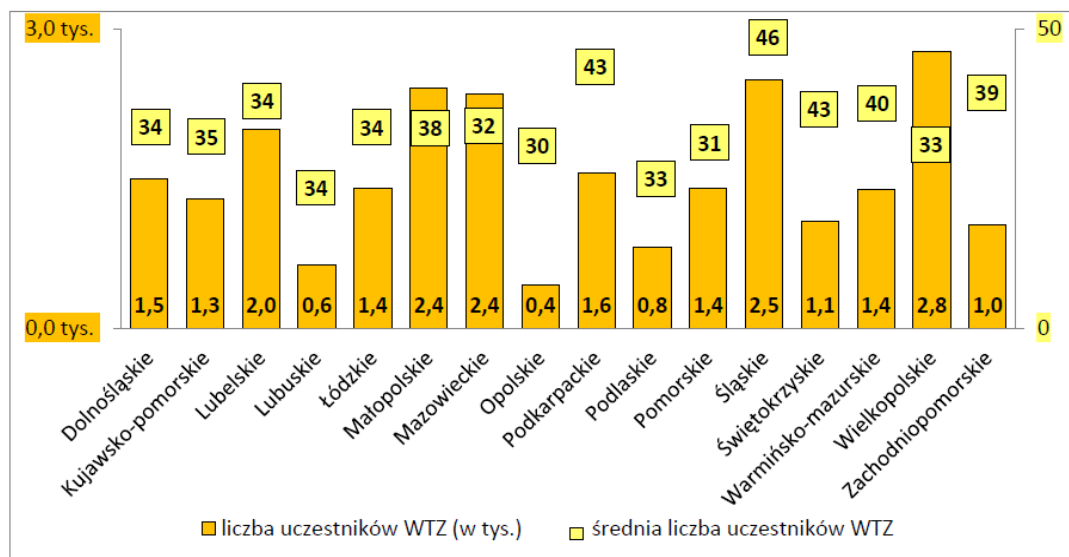
Źródło: Centra integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej i warsztaty terapii zajęciowej w 2013 r., GUS, Warszawa, Notatka informacyjna z 23.10.2014 r., s. 11

W 2013 r. w woj. opolskim było **15 warsztatów terapii zajęciowej** (13 prowadzonych przez organizacje pozarządowe i 2 przez gminy), w których uczestniczyło **450 osób niepełnosprawnych**.

Wykres 3. Uczestnicy warsztatów terapii zajęciowej w 2013 r.

⁴ Tamże, s.11

Załącznik nr 8 do REGULAMINU KONKURSU dotyczącego projektów złożonych w ramach:
 Osi VIII Integracja społeczna, Działania 8.3 Wsparcie podmiotów ekonomii społecznej w ramach RPO WO 2014-2020
 Nabór I Wersja 1, październik 2015 r.

Źródło: Centra integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej i warsztaty terapii zajęciowej w 2013 r. GUS, Warszawa, notatka informacyjna z 23.10.2014 r.

Najwięcej uczestników przypadających na 1 warsztat odnotowano w woj. śląskim (46) i podkarpackim (43). Najmniej w woj. opolskim 30 osób.

1.1 Spółdzielczość socjalna w województwie opolski

W listopadzie 2014 r. działało na terenie województwa opolskiego **30 spółdzielni socjalnych**, z których połowa powstała w 2014 r.

Spółdzielnie socjalne znajdują się we wszystkich powiatach woj. opolskiego, z wyjątkiem powiatu namysłowskiego.

Tabela 4. Spółdzielnie socjalne w województwie opolskim w 2014 r.

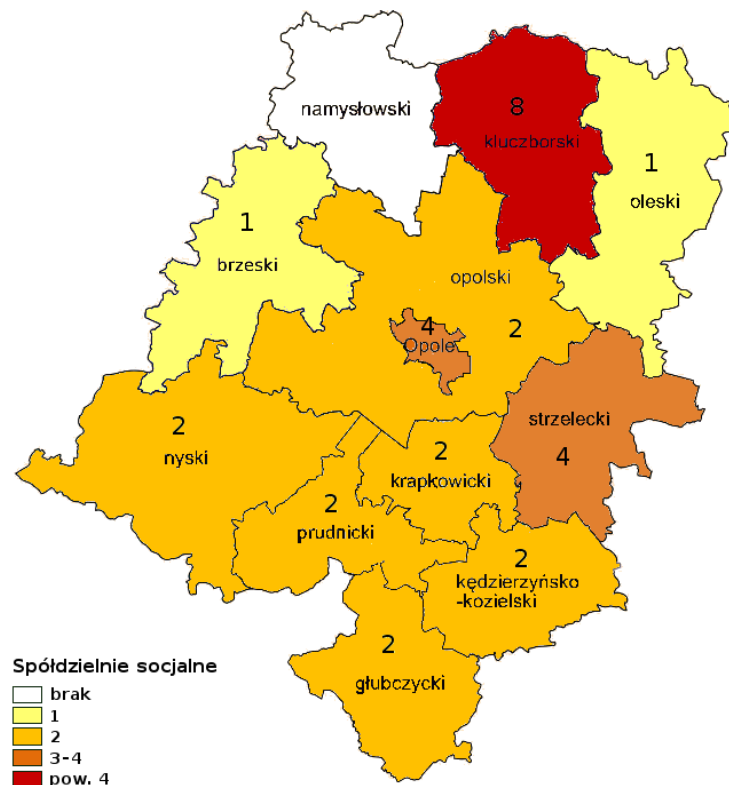
Lp.	Nazwa	Spółdzielnie socjalne wg stanu na 3.11.2014 r.		
		Powiat	Gmina	Adres
1	Brzeska Spółdzielnia Socjalna Jedynka	brzeski	Brzeg	Ul. Kamienna 4 49-300 Brzeg
2	Spółdzielnia Socjalna „Niezapominajka”	głubczycki	Głubczyce	Ul. Słoneczna 17 48-100 Głubczyce
3	Spółdzielnia Socjalna „Powrót”	głubczycki	Branice	48-140 Lewice
4	Spółdzielnia Socjalna „Pszczółka”	kędzierzyńsko-kozielski	Kędzierzyn-Koźle	Ul. Piastowska 53 47-200 Kędzierzyn-Koźle
5	Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „Ogniwo”	kędzierzyńsko-kozielski	Kędzierzyn-Koźle	Ul. Matejki 29/1 47-220 Kędzierzyn-Koźle
6	Spółdzielnia Socjalna „Picasso”	kluczborski	Byczyna	Polanowice 82 B 46-220 Byczyna
7	Spółdzielnia Socjalna „Las Vegas”	kluczborski	Byczyna	Biskupice 46-220 Byczyna
8	Spółdzielnia Socjalna Usługowo-Handlowo-Produkcyjna	kluczborski	Byczyna	Rynek 11 46-220 Byczyna
9	Spółdzielnia Socjalna „Kornik”	kluczborski	Byczyna	Polanowice 33/3 46-220 Byczyna
10	Spółdzielnia Socjalna „Perunica”	kluczborski	Byczyna	Ul. Dworcowa 7 46-220 Byczyna
11	Spółdzielnia Socjalna „Gród”	kluczborski	Byczyna	Biskupice 46-220 Byczyna
Lp.	Nazwa	Spółdzielnie socjalne wg stanu na 3.11.2014 r.		
		Powiat	Gmina	Adres
12	Spółdzielnia Socjalna „Natura 2014”	kluczborski	Kluczbork	Ul. Mickiewicza 14 46-200 Kluczbork
13	Spółdzielnia Socjalna „Cafe Babeczka”	kluczborski	Kluczbork	Ul. Moniuszki 11 46-200 Kluczbork

Załącznik nr 8 do REGULAMINU KONKURSU dotyczącego projektów złożonych w ramach:
 Osi VIII Integracja społeczna, Działania 8.3 Wsparcie podmiotów ekonomii społecznej w ramach RPO WO 2014-2020
 Nabór I Wersja 1, październik 2015 r.

14	Spółdzielnia Socjalna 'Pomocna Dłoń'	krapkowicki	Krapkowice	Ul. Stawowa 5 B 47-300 Dąbrówka
15	Spółdzielnia Socjalna „Razem”	krapkowicki	Krapkowice	Ul. Opolska 8 47-341 Żużela, Stradunia
16	Spółdzielnia Socjalna „Parasol”	nyski	Nysa	Ul. Słowicza 11 48-300 Nysa
17	Spółdzielnia Socjalna „Młyn Niwica”	nyski	Nysa	Niwica 132 48-303 Nysa
18	Spółdzielnia Socjalna 'Integracja”	oleski	Gorzów Śl.	Uszyce 18/19 46-310 Gorzów Śląski
19	Spółdzielnia Socjalna „Piękny Dom”	opolski ziemski	Tarnów Op.	Ul. Dworcowa 4 46-050 Tarnów Opolski
20	Spółdzielnia Socjalna „Twoja Opiekunka”	opolski ziemski	Tarnów Op.	Ul. Dworcowa 4 46-050 Tarnów Opolski
21	Spółdzielnia Socjalna „Domowe Smaki”	prudnicki	Prudnik	Plac Zamkowy 2 48-200 Prudnik
22	Spółdzielnia Socjalna „Fenix w Głogówku”	prudnicki	Głogówek	Ul. Szkolna 3/2 48-250 Głogówek
23	Spółdzielnia Socjalna Usługowo-Handlowa EL-OPO	strzelecki	Strzelce Op.	Ul. Rubinowa 20 47-100 Strzelce Opolskie
24	Strzelecka Spółdzielnia Socjalna „Sydoraj”	strzelecki	Strzelce Op.	Ul. Krakowska 4 47-100 Strzelce Opolskie
25	Spółdzielnia Socjalna „Premio Group”	strzelecki	Strzelce Op.	Ul. Zakładowa 11 47-100 Strzelce Opolskie
26	Strzelecka Spółdzielnia Socjalna	strzelecki	Strzelce Op.	Ul. Wyszyńskiego 10 47-100 Strzelce Opolskie
27	Opolska Spółdzielnia Socjalna „Diament”	Opole Miasto	Opole	Ul. Częstochowska 22 45- 424 Opole
28	Spółdzielnia Socjalna 'Solidnie i Czysto”	Opole Miasto	Opole	Ul. Oleska 11 45-052 Opole
29	Spółdzielnia Socjalna „Centrum Zdrowego Życia”	Opole Miasto	Opole	Ul. Barlickiego 7 45-020 Opole
30	Spółdzielnia Socjalna Usługowo-Handlowo-Produkcyjna Opole”	Opole Miasto	Opole	Ul. Katowicka 91 45-054 Opole

Źródło: Opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie informacji WUP w Opolu

Mapa 4. Spółdzielnie socjalne w woj. opolskim w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu

Na podstawie wyników badania przeprowadzonego przez ROPS w Opolu w lipcu 2014 r. ustalono najważniejsze problemy i potrzeby działających spółdzielni socjalnych w regionie, wśród których najważniejsze to:

- brak wystarczającej wiedzy otoczenia społeczno-gospodarczego o zasadach funkcjonowania spółdzielni socjalnej;
- brak narzędzi finansowania zewnętrznego spółdzielni (pożyczek, poręczeń, kredytów bankowych), a także (choć w mniejszym stopniu):
 - brak powszechności stosowania przez administrację w zamówieniach publicznych klauzul społecznych;
 - specyficznego podejścia do pracy spółdzielni przez jej członków, przejawiającego się m.in. tym, że część spośród nich (szczególnie osoby bez wykształcenia, które wiele lat pozostawały na bezrobociu) uważa, że skoro są członkami, a tym samym właścicielami, to nie muszą pracować;
 - brak środków obrotowych oraz kapitału potrzebnego na zakup nieruchomości oraz profesjonalnego sprzętu ewentualnie surowców lub zatowarowania – co jest ściśle powiązane z brakiem narzędzi finansowania zewnętrznego.

Zdecydowana większość badanych spółdzielni socjalnych korzysta z zewnętrznych źródeł finansowania. Są to najczęściej dotacje unijne, dotacje krajowe lub, zdecydowanie rzadziej, kredyty obrotowe.

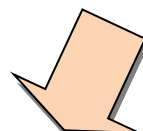
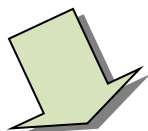
1.3 WNIOSKI I REKOMENDACJE DLA OPOLSKIEGO PROGRAMU ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ

Słabość sektora ekonomii społecznej w województwie opolskim wyraża się poprzez:

- brak świadomości i wiedzy społeczności lokalnych i władz samorządowych na temat roli i znaczenia sektora es w życiu społeczeństwa, funkcji jakie pełnić może sektor w rozwoju lokalnych wspólnot, w tym brak uwzględnienia w dokumentach strategicznych samorządów działań związanych z rozwojem i wsparciem sektora es;
- brak kompleksowego systemu wsparcia sektora, zwłaszcza narzędzi wsparcia finansowego i doradczego,
- niedoskonałe przygotowanie kadr sektora es w zakresie prowadzenia i zarządzania działalnością gospodarczą.

Wśród potrzeb i problemów społecznych regionu, wymagających interwencji, należy wymienić:

- niski poziom aktywności zawodowej społeczeństwa regionu,
- wysoki (wyższy niż średnie wartości w kraju) wskaźnik liczby bezrobotnych należących do grup najbardziej odległych od rynku pracy (absolwentów, długotrwale bezrobotnych, osób o niskich kwalifikacjach oraz bezrobotnych pow. 50 lat),
- wysoki udział osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej (zjawisko dziedziczenia biedy i uzależnienia od świadczeń pomocy społecznej);
- niski poziom aktywności obywatelskiej mieszkańców woj. opolskiego

REKOMENDACJE DLA OPOLSKIEGO PROGRAMU ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ

- ❖ **ZWIĘKSZENIE ZAKRESU WIEDZY I ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZNEJ NA TEMAT ROLI I ZNACZENIA SEKTORA ES DLA ROZWOJU REGIONU**
- ❖ **ROZWÓJ SYSTEMU WSPARCIA EKONOMII SPOŁECZNEJ**
- ❖ **ROZWÓJ I DOSKONALENIE MECHANIZMÓW WSPÓŁPRACY SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA Z PODMIOTAMI ES W REGIONIE**

Dodatkowo, na potrzeby ustalenia wskaźników do konkursu dla Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej Obserwatorium Polityki Społecznej opracowało propozycję podziału środków na poszczególne subregiony, w zależności od wskaźników społeczno-gospodarczych. Zgodnie z tym materiałem podział środków finansowanych, mających na celu wsparcie obszarów o niskim rozwoju sektora ekonomii społecznej w woj. opolskim, winien uwzględniać następujące wskaźniki:

- liczbę osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z pomocy społecznej w 2014 r. w woj. opolskim (wskaźnik deprivacji lokalnej);⁵
- liczbę zarejestrowanych bezrobotnych w powiatach woj. opolskiego wg stanu na 31.12.2014 r.;⁶
- liczbę podmiotów ekonomii społecznej w 2014 r. w woj. opolskim, w tym stowarzyszeń, fundacji i innych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą lub odpłatną działalność pożytku publicznego, a także spółdzielnie socjalne, spółdzielnie pracy chronionej, spółdzielnie pracy, warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, centra i kluby integracji społecznej.⁷

Uznano, że najważniejszym z tych kryteriów jest stan sektora ekonomii społecznej, ponieważ zwiększenie liczby podmiotów ES oraz poprawa kondycji już istniejących, pozwoli na zmniejszenie zakresu ubóstwa i wykluczenia społecznego, a także ograniczenie zakresu bezrobocia. Natomiast pozostałe kryteria (liczba osób objętych pomocą oraz liczba bezrobotnych) stanowią kryteria uzupełniające, ważne dla podziału środków na poszczególne subregiony. Jednocześnie - subregiony nie różnią się istotnie między sobą, jeśli porówna się wskaźniki: liczby osób korzystających z pomocy społecznej oraz liczby bezrobotnych w odniesieniu do liczby mieszkańców w poszczególnych subregionach (wskaźnik liczby objętych pomocą społeczną waha się od 6,76 w subregionie północnym do 6,06 w subregionie środkowym, a wskaźnik liczby bezrobotnych – od 4,27 w subregionie środkowym – do 4,51 w północnym).

Inaczej jest w przypadku wskaźnika podmiotów ekonomii społecznej, którego wartość dla regionu środkowego jest dwukrotnie wyższa niż dla regionu północnego.

Tabela 1. Wskaźniki społeczne i ekonomiczne charakteryzujące woj. opolskie w 2014 r.

Subregiony	Wskaźniki społeczne ekonomiczne charakteryzujące woj. opolskie w 2014 r.								
	Liczba osób w rodzinach objętych pomocą w 2014 r.	Liczba mieszkańców 2014 r.	Wskaźnik w %	Liczba miejsc opieki i wsparcia na 10 tys. ludności *	Wskaźnik na 10 tys. mieszk.	Liczba bezrobotnych	wskaźnik (liczba bezrobotnych do liczby mieszkańców) w %	liczba podmiotów ES	Wskaźnik na 10 tys. mieszkańców w %
Północny									
brzeski	6 763	91 543		1 568		5 055		16	
kluczborski	4 274	66 977		1 354		2 626		17	
namysłowski	3 518	42 809		429		2 308		4	
oleski	3 488	65 547		2 222		2 048		9	
Razem	18 043	266 876	6,761	5 573	208,8	12 037	4,510	46	1,7236
Środkowy									
opolski ziemski	7 730	133 203		4 407		4 525		14	
Opole Miasto	3 155	119 574		1 775		4 201		127	
nyski	11 935	139 967		3 552		7 234		27	
prudnicki	4 421	56 608		1 826		3 237		6	

⁵ Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej w województwie opolskim w 2014 r.

⁶ Źródło: WUP w Opolu, Informacja o rynku pracy województwa opolskiego w grudniu 2014 r.

⁷ Źródło: dane własne ROPS w Opolu na podstawie przeprowadzonych badań i analiz.

Załącznik nr 8 do REGULAMINU KONKURSU dotyczącego projektów złożonych w ramach:
Osi VIII Integracja społeczna, Działania 8.3 Wsparcie podmiotów ekonomii społecznej w ramach RPO WO 2014-2020
Nabór I Wersja 1, październik 2015 r.

Razem	27 241	449 352	6,062	11 560	257,3	19 197	4,272	174	3,8722
Południowy									
głubczycki	4 741	47 262		3 889		2 730		11	
kędzierzyńsko-kozielski	5 921	96 715		2 194		4 099		22	
krakowicki	3 643	64 850		2 348		2 340		8	
strzelecki	3 844	75 803		3 612		1 958		20	
Razem	18 149	284 630	6,376	12 043	423,1	11 127	3,909	61	2,1431
Średnia dla woj.									
Średnia dla woj.	63 433	1 000 858	6,338	29 176	291,5	42 361	4,232	281	2,8076

*liczba miejsc w zakładach opiekuńczo-leczniczych i hospicjach oraz oddziałach medycyny paliatywnej, liczba osób objętych pielęgniarską opieką finansowaną przez NFZ, liczba miejsc w domach pomocy społecznej, dziennych domach pomocy, środowiskowych domach samopomocy, noclegowniach i domach dla samotnych matek, liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi w gminach (ustawa o pomocy społecznej), liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i pielęgnacyjnymi Caritas Diecezji Opolskiej

Na podstawie tych danych przygotowano algorytm podziału środków i następującą metodologię:

liczba podmiotów ekonomii społecznej jest zjawiskiem stymulującym (im więcej podmiotów, tym korzystniejsza sytuacja dla regionu). Jednak wskaźnik użyty we wzorze służącym do ustalenia wielkości przyznanych środków będzie większy im więcej będzie podmiotów w danym subregionie.

W związku z tym, aby wzmocnić subregiony słabsze (mające mniej podmiotów ES) obliczono różnicę między maksymalną liczbą podmiotów ES dla województwa, a ich liczbą w danym subregionie (ustalając w ten sposób „odległość” subregionu od maksymalnej wielkości). W ten sposób subregion „słabszy” otrzyma większą dotację na wzmocnienie sektora ES niż subregion „mocniejszy”, mający już dziś więcej tych podmiotów.

Szczegółowych informacji jakościowych o problemach i potrzebach sektora ekonomii społecznej dostarczył nam raport ewaluacyjny one-going Wieloletniego regionalnego planu działań województwa opolskiego na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w regionie na lata 2013-2020. Raport został przyjęty i opublikowany przez ROPS Opole w III kwartale 2014 r.

Twórcy raportu sformułowali następujące rekomendacje odnoszące się do dalszej realizacji Wieloletniego regionalnego planu działań, który zgodnie z Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej zostaje przekształcony w Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej (Opolski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej):

1. Zasadnym jest, aby priorytetowo traktować działania obejmujące kształtowanie świadomości na temat ekonomii społecznej wśród pracowników sektora publicznego ze względu na daleko idące oddziaływanie postaw tej grupy na całościowy rozwój ekonomii społecznej w regionie.

2. Należy wypracować mechanizmy wsparcia współpracy pomiędzy władzami

samorządowymi a podmiotami ekonomii społecznej. Współpraca PES i samorządów wpłynie na zmianę postaw przedstawicieli sektora publicznego, a także bezpośrednio przyczyni się do zwiększenia liczby podmiotów.

3. Należy poczynić starania aby zminimalizować oddziaływanie zidentyfikowanych barier rozwoju sektora ekonomii społecznej, mając na względzie zarówno bariery wewnętrzne jak i zewnętrzne. Istotne jest zatem objęcie indywidualnym wsparciem grup docelowych, ich aktywizacja, motywowanie oraz kształtowanie właściwych postaw. **Należy również zadbać o odpowiednie otoczenie ekonomii społecznej -zapewnić odpowiednie wsparcie, szczególnie z zakresu kwestii formalnych związanych z prowadzeniem działalności.**

4. Właściwe jest **uzupełnienie braków kompetencyjnych instytucji otoczenia ekonomii społecznej poprzez współpracę ze środowiskiem naukowym oraz sferą opolskiego biznesu** w celu podnoszenia kompetencji kadry wspierającej sektor ekonomii społecznej w województwie, w tym szkolenia dla kadry wspierającej.

5. Istotnym czynnikiem rozwoju sektora ekonomii społecznej jest **zapewnienie ciągłości wsparcia udzielanego w ramach realizowanych projektów, które przyczyniają się do tego rozwoju.** Fragmentaryczność, brak ciągłości i zmiana podmiotów realizujących projekty w ramach realizacji Planu wpływa na obniżenie trwałości i efektywności prowadzonych działań.

6. Należy skoncentrować działania w ramach realizowanych projektów na **zapewnienie trwałości efektów poprzez udzielanie wsparcia ukierunkowanego na osiągnięcie pełnej samodzielności przez PES w zakresie prowadzenia podmiotu przy współpracy z zewnętrznymi podmiotami.** Pozwoli to na sprawne funkcjonowanie po zakończeniu okresu, w którym objęte są one wsparciem w ramach projektu.

7. Podnoszenie świadomości społecznej na temat funkcjonowania PES powinno być powiązane z kształtowaniem postaw. **Należy zwrócić szczególną uwagę na to, aby PES przedstawiać jako konkurencyjne formy prowadzenia działalności gospodarczej, a nie instytucje, które świadczą bezzwrotne świadczenia socjalne dla osób bezrobotnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.**

8. W zakresie promocji sektora ekonomii społecznej uzasadnione jest **włączenie w akcje promocyjne istniejące i dobrze prosperujące PES.** Współpraca w tym zakresie wpłynie na kształtowanie postaw wśród społeczności lokalnej, podmiotów zaangażowanych w promocję i rozwój podmiotów ekonomii społecznej, które zyskają promocję swojej działalności. Wykorzystanie w procesie promocji sektora potencjału istniejących PES jest właściwe ze względu na obustronne korzyści. **Prezentowanie dobrych praktyk w zakresie ekonomii społecznej wpłynie na rozwój sektora poprzez inspirowanie do podobnych przedsięwzięć, które mają szansę na sukces.**

9. Identyfikacja różnych efektywnych kanałów promocji ekonomii społecznej sugeruje połączenie różnych sposobów w celu osiągnięcia zadowalających efektów w zakresie rozwoju ekonomii społecznej w województwie opolskim (**np. kampanie medialne, wykorzystanie mediów społecznościowych, konferencje, spotkania szkolenia, certyfikowanie produktów Znakiem Promocyjnym Ekonomii Społecznej, promowanie dobrych praktyk**).

10. Celowe jest **prowadzenie działań szkoleniowych nie tylko dla kadry PES, instytucji pomocy i integracji społecznej, instytucji rynku pracy, wolontariuszy w zakresie problematyki ekonomii społecznej, ale także objęcie szkoleniem bądź kampanią informacyjną władze samorządowe i wszystkie inne organy administracji publicznej.** Ważne jest, aby działania szkoleniowe były odpowiednio dopasowane do potrzeb, tak aby ich realizacja okazała się efektywna i przyniosła korzyści przyczyniając się do rozwoju sektora.

11. **Budując ofertę szkoleniową należy zwrócić uwagę na zakres tematyczny odpowiadający zapotrzebowaniu ze strony PES, ale również na poziom merytoryczny,**

który musi być dostosowany do specyfiki ekonomii społecznej. Wskazane jest, aby szkolenia były realizowane we współpracy z doświadczonymi w tym zakresie przedstawicielami podmiotów, które mają już ugruntowaną pozycję na rynku.

12. Należy obok szkoleń **uwzględnić również alternatywne formy wsparcia** dla osób, które dopiero chcą podjąć aktywność w ramach PES, jak również dla tych, którzy tę działalność już podjęli.

13. Należy **zwrócić uwagę na bardziej przejrzyste powiązanie rozwoju sektora ekonomii społecznej z bezpośrednim oddziaływaniem tego rozwoju na sytuację osób wykluczonych i bezrobotnych**, ponieważ odbiorcy Planu nie dostrzegają korelacji pomiędzy realizacją Planu a osiągnięciem wskazanych wskaźników produktu i rezultatu.

14. Zasadnym jest **uwzględnienie wśród wskaźników produktu i rezultatu, takich wskaźników, które uwzględniałyby trwałość uzyskanych efektów**. Proponuje się, aby sformułować wskaźniki odnoszące się do liczby podmiotów, które przetrwały na rynku po zakończeniu projektów, w ramach których powstały i w ramach których uzyskały wsparcie.

**Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Opolu**